

Yaralar

Prof. Dr. Zehra Zerrin Erkol¹, Prof. Dr. Bora Büken²

¹ Bolu İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Bolu

² Düzce Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Düzce

YARALARIN ADLİ TIBBİ UYGULAMADAKİ ÖNEMİ

Sosyal yaşamı zorunlu olarak düzenleyen hukukun amaçlarından biri de toplum içindeki çekişmeleri ortadan kaldırmaktır. İnsanın temel haklarından birisi olan adil yargılama hakkı Adli Tıp bilimini yakından ilgilendirmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. maddesi ve Anayasanın 38. maddesinde “masumiyet karinesi” gereği suçlu sabit olmadıkça sanık durumundaki kişi masum sayılmış ve korunmuştur. Masumiyet ilkesinin bir sonucu olarak delilden sanığa gitme prensibi temel bir hukuk kuralı olarak değerlendirilmiştir. Hekimin görevlerinden biri de evrensel hukuk ilkeleri ve görev yaptığı ülkedeki kanunlar çerçevesinde delillerin toplanmasına yardımcı olmaktır. Bu doğrultuda; hastasında mevcut verileri, ölen olgularda da cesetteki bulguları saptamak ve bunları hukuk sisteminin taleplerine uygun şekilde raporlandırmak durumundadır. Vücut dokunulmazlığının fiziksel, ruhsal ve cinsel açıdan ihlalinin saptanması, suçun niteliğinin ve ağırlığının belirlenmesi, hukuk sisteminin adil yargılamada ihtiyaç duyacağı delillendirme işleminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Hekimlerin; yaşayan veya ölmüş olan adli olguların muayenesi veya otopsi işlemleri sırasında karşılaşılabildikleri yaraları erken dönemde saptayabilmesi, tipini ayırt edebilmesi, görüntüleyebilmesi, tanımlama ve yorumunu standartlara uygun olarak yapabilmesi; yazdıkları raporun takip eden adli tıbbi ve hukuki süreçte anlaşılabilirliği ve güvenilirliği açısından büyük önem taşımaktadır. Bu husus yalnızca mağdur hakları yönünden değil, aynı zamanda insan hakları bağlamında sanığın haklarının korunması yönünden de temel bir gerekliliktir. Gradwohl'un kitabında, yara muayenesinin; yaranın ne zaman, nasıl, ne ile neden meydana geldiği, bu yarayı oluşturmak için ne kadar bir güce ihtiyaç olduğu ve yaranın derecesinin saptanması amacıyla yapıldığı belirtilmiştir.

Canlı organizmada oluşan yaraların iyileşme döneminde meydana gelen fizyolojik ve histolojik değişimler, gerek yaranın görünümünde, gerekse yapısında farklılıklar oluşturmaktadır. Bu nedenle yara muayenesinin mümkün olan en kısa sürede yapılması gerekmektedir. Kişide meydana gelen yaranın muayenesi için gerekli müdahalenin yapılması, hastanın en temel hakkı olan yaşam hakkı çerçevesinde hekimin asli görevidir. Ancak hekim bir taraftan acil müdahaleyi gerçekleştirirken, diğer taraftan adli görevlerini de yerine getirmeli, yara özellikleri ile ilgili notları kaydetmeli ve görüntülemelidir. Yaraların muayenesinde yaranın görünüm özelliklerinin yanı sıra yaranın oluşturduğu damar, sinir, organ vb hasarın durum ve derecesinin de tespit edilmesi, adli tıbbi raporlamada temel öncelik taşımaktadır. Müdahale sonrası yara özellikleri kaybolacağından, yaranın niteliklerine dayanarak yaranın zamanının ve yarayı oluşturan cismin özelliklerinin sap-

rar muayene edilmek üzere çağırılması uygun olacaktır. Uygulamada, yüz sınırları dahilindeki bir lezyonun sabit iz bırakabileceği yönünde şüphe varsa; olgu, olay tarihi üzerinden en az 6 (altı) ay geçtikten sonra tekrar muayene edilmek üzere çağırılmakta, lezyonun son halini almadığı düşünülüyorsa, son halini alması için bir süre daha tanınarak olgunun 2-3 ay kadar sonra tekrar muayene edilmesini takiben rapor düzenlenmektedir. Sinir yaralanması olan veya adale - eklem fonksiyonlarında azalma - kısıtlanma bulunan olgularda ise olay tarihi üzerinden en az 18 (on sekiz) ay geçtikten sonra duylardan veya organlardan birinin işlevinin sürekli zayıflaması veya yitilmesi niteliğinde arızası bulunup bulunmadığı konusunda rapor düzenlenmektedir. Kişide oluşan arızanın bu nitelikte bir sekel bırakmayacağı veya tanımlanan durumu değiştirecek düzeyde önemli bir iyileşme olmasının mümkün bulunmadığı düşünülüyorsa, kesin rapor daha erken dönemde verilebileceği gibi; olay tarihi üzerinden en az 18 ay geçtiği halde iyileşmenin devam ettiği, tablonun son halini almadığı düşünülüyorsa, olgu 3-6 ay kadar sonra tekrar muayene edilmek üzere çağırıldıktan sonra rapor tanzim edilebilmektedir.

- f. Adli rapor düzenlenirken “Türk Ceza Kanunu’nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi” konulu kitapçıktan yararlanılmalıdır. Adli tıbbi uygulamada gelişen bilimsel standartlara ve değişen yasalara göre bu kılavuzda da zaman içerisinde bir takım değişiklikler yapılmaktadır. Bu nedenle son düzenlemeler göz önüne alınarak rapor düzenlenmeye dikkat edilmelidir.
- g. Rapor sonunda raporu düzenleyen tabibin adı, soyadı, imzası ve kurum mührünün bulunmasına ve mutlaka okunaklı olmasına dikkat edilmelidir.
- h. Acil hallerde; muayene bulguları ve tanı, sonradan adli rapor yazılacağı düşünülerek ayrıntılı olarak kaydedilmeli ve fotoğraflanmalıdır.
- i. Hekim; özellikle işkence iddiası veya şüphesi bulunan olgularda, tüm lezyonlar için ayrıntılı değerlendirme yapmalı ve sonuç bölümünde her bir lezyon ile olgunun iddiaları arasında uyumluluk bulunup bulunmadığını, “uyumlu”, “tipik”, “uyumlu değil” şeklinde belirtmelidir. Olgu tarafından iddia edilmesine rağmen fizik muayenede saptanmayan bulgular da belirtilmelidir.
- j. Olay sırasında giyilen giysilerin saklanması için gerekli tedbirlerin alınması hususu adli makamlara hatırlatılmalıdır. Olay sırasında olgunun üzerinde bulunan giysiler, trafik kazası olgularında elde edilen cam kırıkları, ateşli silah yaralanması olgularında giysilerin arasından ya da olgudan elde edilen mermi çekirdekleri, saçma taneleri, tapa ile benzeri deliller daha önce anlatılan uygun koşullarda resmi makamlara zimmetle teslim edilmelidir.

KAYNAKLAR

- Abe R, Donnelly SC, Peng T, Bucala R, Metz CN.** Peripheral Blood Fibrocytes: Differentiation Pathway and Migration to Wound Sites. *J Immunol* 2001;166(12):7556-62.
- Ağır G, Özaslan A, Yorulmaz C, Koç S, Üner B.** Av Tüfeği Yaralanmalarına Bağlı Ölümelerde Otopsi Bulguları. *Balistik Sempozyumu, İzmir Tabip Odası, Adli Tıp Uzmanları Derneği İzmir Temsilciliği. II. Adli Bilimler Sempozyumu.* ISBN: 975-6984-02-3. s: 148-59.
- Aykaç M.** Adli Tıp. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 1993;10-6.
- Balcı Y, Eryürük M.** Adli Raporların Hazırlanmasında Temel Kurallar, Kavramlar: Hukuki ve Tıbbi Açından Hekim Sorumluluğu. *Klinik Gelişim Adli Tıp Özel Sayısı* 2009;22:48-55.

- Bengidal MS, Keskinliç B, Kuvan L, Odabaşı O, Bengidal S.** Acil Servislerde Adli Hekimlik. *Sted* 2001;10(7):264-6.
- Bligh-Glover WZ. One-in-a-Million Shot.** A Homicidal Thoracic Air Rifle Wound, A Case Report, and A Review of the Literature. *Am J Forensic Med Pathol* 2012;33(1):98-101.
- Bohnert M, Anderson J, Rothschild MA, Böhm J.** Immuno-histochemical Expression of Fibronectin in the Lungs of Fire Victims Proves Intravital Reaction in Fatal Burns. *Int J Legal Med* 2010;124(6):583-8.
- Büken B, Büken E, Kandemir F.** Elektrik Çarpması Sonucu Ölüm Olgusunda Defin Ruhsatı Düzenlenmeden, Adli Bildirim Yapılmadan, Cesedin Aileye Teslim Edilmesi: Hekim Kusurlu mu? Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2013;3(1):19-22.
- Büken E, Büken B, Çağdır S.** Çocuklarda Yanık ve Kaza Dışı Yanıklara Adli Tıbbi Bakış. *Çocuk Formu* 2002;5(1): 22-30.
- Büken B, Üner B, Çetinkaya Ü, Çağdır AS, Kırangil B.** Adli Tıp'da Taramalı Elektron Mikroskobu (SEM) Uygulamaları Adli Tıp Bülteni 2001;6(1):23-31.
- Çakmut ÖY.** Tıbbi Müdahaleye Rızanın Ceza Hukuku Açısından İncelenmesi. ISBN:975-8654-21-7, Legal Yayıncılık, 2003: 45-80.
- Carlson HD.** Patterns of Ecchymoses Caused by Manner of Death and Collateral Injuries Sustained in Bruising Incidents: Decedent Injuries, Profiles, Comparisons, and Clinicopathologic Significance. *J Forensic Sci* 2010;55(6):1534-42.
- Crane J.** Interpretation of Non-Genital Injuries in Sexual Assault. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol* 2013;27(1):103-11.
- Çetin G.** Yaralar. Adli Tıp Kitabı Cilt 1. Ed: Soysal Z, Çakalır C. ISBN: 975-404-540-2 1. Baskı. İ Ü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınevi, İstanbul, 1999:475-523.
- Çetin G.** Yeni Türk Ceza Kanunu Açısından Yaralanmalar. İçinde: Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi. Çetin G, Yorulmaz G. ed. İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Sempozyum Dizisi No:48; 2006:104-8.
- Çetin G.** Yaralar. Adli Tıp Ders Kitabı. İstanbul Üniversitesi Basın ve Yayınevi Müdürlüğü. ISBN: 978-975-404-855-1 İstanbul 2011:255-81.
- Çetin G.** Ateşli Silah Yaraları. Adli Tıp Ders Kitabı. İstanbul Üniversitesi Basın ve Yayınevi Müdürlüğü. ISBN: 978-975-404-855-1, İstanbul, 2011:319-42.
- Chawla H, Paliwal PK, Sirohiwal BL.** Extensive Soft Tissue Injuries as a Cause of Death. *J Indian Acad Forensic Med* 2012;34(2):178-81.
- Chesney J, Metz C, Stavitsky AB, Bacher M, Bucala R.** Regulated Production of Type I Collagen and Inflammatory Cytokines By Peripheral Blood Fibrocytes. *J Immunol* 1998;160(1):419-25.
- Collins KA, Sellars K.** Vertebral Artery Laceration Mimicking Elder Abuse. *Am J Forensic Med Pathol* 2005;26(2):150-4.
- Cooper PN.** Injuries and Death Caused by Heat and Electricity. Ed. James JP, Busuttill A, Smock W. *Forensic Medicine Clinical and Pathological Aspects*, Grenwich Medical Media Ltd ISBN: 1 841100 269, London, 2003:181-99.
- Dana SE, Di Maio VJM. Gunshot Trauma.** Ed. James JP, Busuttill A, Smock W. *Forensic Medicine Clinical and Pathological Aspects*, Grenwich Medical Media Ltd ISBN: 1 841100 269 2003 London:149-68.
- Dimaio D, Dimaio VJ.** *Forensic Pathology*. Elsevier Science Publishing Co Inc. 1989:87-107, 171-206.
- Di Maio VJM.** The Forensic Aspects of Ballistics. In: *Gunshot Wounds: Practical Aspects of Firearms, Ballistics, and Forensic Techniques*, Second Edition, CRC Press Boca Raton, London, ew York, Washington, D.C. 1999:33-52.
- Dimaio VJ, Dimaio D.** *Forensic Pathology*. 2nd ed. Florida, USA: CRC Press LLC; 2001:92-116, 327-54.
- Di Nunno N, Constantinides F, Bernasconi P, Dinuno C.** Suicide by Hara-kiri: A Series of Four Cases. *Am J Forensic Med Path* 2001;22(1): 68-72.

- Doğan M, Özdemir B, Celbiş O, Okumuş M, Bozkurt S.** Havalı Silah Saçma Tanesinin İndirekt Etkisinden Kaynaklanan Kruriste Sensori - Motor Defisit Olgusu. *Adli Bilimler Dergisi* 2012;11(3):30-2.
- Dussault MC, Smith M, Osselton D.** Blast injury and the human skeleton: an important emerging aspect of conflict-related trauma. *J Forensic Sci* 2014;59(3):606-12.
- Ekizoğlu O, Arıcan N.** Yaralar. *Birinci Basamakta Adli Tıp*. Editörler: Koç S, Can M. Türk Tabipleri Birliği, İstanbul Tabip Odası. ISBN: 978-605-5867-33-1, Golden Print, Temmuz 2010:57-70.
- Ekizoğlu O, Arıcan N.** Yaralar. *Klinik Gelişim* 2009;22:33-43.
- Erdemir AD.** Hekim Raporları ve Tıbbi Etik. *Tıbbi Etik Dergisi* 1997;5(1):24-7.
- Erkol Z, Aksoy ME, İnanıcı MA, Erkol H.** Suicide by Hand Grenade: Case Report. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp Dergisi*. 2007;4:37-40.
- Erkol Z, Bilal S, Bayram M.** Bir Havalı Silah Yaralanması Olgusu. *Ulusal Travma Dergisi* 1995;1(2):158-62.
- Erkol Z, Büken B, Yılmaz R, Erkol H.** Kesici Delici Alet ile İntihar: İki Olgu Sunumu. *Adli Tıp Bülteni*. 2007;12(1):36-40.
- Erkol Z, Eşiyok B, Büken B, Turla A.** Kahramanmaraş'ta Meydana Gelen Kesici-Delici Alet Yaralanmalarına Bağlı Ölümlerin Değerlendirilmesi. *Adli Bilimler Dergisi* 2007;6(2):42-9.
- Fatfeh A.** Handbook of Forensic Pathology. J.B. Lippincott Company, ISBN: 0397-50328-8, 1973:66-80, 82-96, 97-123, 166-83.
- Franchitto N, Faurie C, Franchitto L, Minville V, Telmon N, Rouge D.** Self-Inflicted Burns: The Value of Collaboration Between Medicine and Law. *J Forensic Sci* 2011;56(3):638-42.
- Gaudio D, Giancamillo MD, Gibelli D, Galassi A, Cerutti E, Cattaneo C.** Does Cone Beam CT Actually Ameliorate Stab Wound Analysis in Bone? *Int J Legal Med* 2014;128:151-9.
- Grellner W, Dimmeler S, Madea B.** Immunohistochemical Detection of Fibronectin in Postmortem Incised Wounds of Porcine Skin. *Forensic Sci.Int* 1998;97(2-3):109-16.
- Grellner W, Madea B.** Demands on Scientific Studies: Vitality of Wounds and Wound Age Estimation. *Forensic Sci Int* 2007;165(2-3):150-4.
- Grellner W, Madea B, Kruppenbacher JP, Dimmeler S.** Interleukin-1a (IL-1a) and N-formyl-methionyl-leucyl-phenylalanine (FMLP) as Potential Inducers of Supravital Chemotaxis. *Int J Legal Med* 1996;109(3):130-3.
- Griest K.** Supporting Evidence in Physical Child Abuse. In: *Pediatric Homicide Medical Investigation*. Ed: Griest KJ. ISBN 978-1-4200-7300-3, CRC Press Taylor and Francis Group, 2010:132-64.
- Gök Ş.** *Adli Tıp*. Filiz Kitabevi, 6. Baskı, İstanbul, 1991:181.
- Gülsepel S.** *Balistik*. İzmir tabip odası, Adli Tıp Uzmanları Derneği İzmir Temsilciliği. II. Adli Bilimler Sempozyumu. ISBN: 975-6984-02-3, 1997:5-19.
- Hancı İH.** *Hekimin Yasal Sorumlulukları (Tıbbi Hukuk)*. İzmir: Egem Tıbbi Yayıncılık, 1995:34.
- Hancı H.** *Adli Tıp ve Adli Bilimler*. ISBN: 975 347 449 0, Birinci baskı, Seçkin Yayıncılık, 2002:71,132, 23-42.
- Hancı H.** *Malpraktis, Tıbbi Girişimler Nedeni ile Hekimin Ceza ve Tazminat Sorumluluğu*. Ankara, Seçkin Matbaası, 2002.
- Hayes WC, Erickson MS, Power ED.** Forensic Injury Biomechanics. *Annu Rev Biomed Eng* 2007;9:55-86.
- Heit OF, Silva RF, Franco A.** Improving Traditional Dental Autopsies in Postmortem Examinations of Intraoral Gunshot Wounds. *J Forensic Leg Med* 2014 Mar;23:87.
- Hefny AF, Salim EA, Bashir MO, Abu-Zidan FM.** An Unusual Stab Wound to the Buttock. *J Emerg Trauma Shock* 2013; 16(4):298-300.
- Hiss J, Kahana T.** Suicide Bombers in Israel. *Am J Forensic Med Pathol* 1998;19(1):63-6.
- Ishida Y, Kimura A, Takayasu T, Eisenmenger W, Kondo T.** Expression of Oxygen-Regulated Protein 150 (ORP150) in Skin Wound Healing and its Application for Wound Age Determination. *Int J Legal Med* 2008;122(5):409-14.

- İnce H, Kandemir E, İnce N, Güloğlu R, Safran N.** İş Kazalarında Yanık ve Hayati Tehlike Ölçütleri (Adli Tıp Yaklaşımı). *Ulus Travma Acil Cerrahi Derg* 2008;14(2):145-8.
- James PJ.** Assault and Injury in the Living. Ed. James JP, Busuttill A, Smock W. *Forensic Medicine Clinical and Pathological Aspects*, Grenwich Medical Media Ltd, ISBN: 1 841100 269, London, 2003:543-63.
- Karger B, Brinkmann B.** Multiple Gunshot Suicides: Potential for Physical Activity and Medico-Legal Aspects. *Int J Legal Med* 1997;110:188-92.
- Kieser J, Whittle K, Wong B, Waddell JN, Ichim L, Swain M, Taylor M, Nicholson H. ED. Tosokos M.** *Forensic Pathology Reviews*. Vol. 5, ISBN: 978-1-58829-832-4, Humana Press, a Part of Springer Science Business Media, LLC, 2008:39-52.
- Knight B.** *Firearms Injuries in Forensic Medicine* (Tedeschi CG, Eckert WG, Tedeschi GL eds) WB.Sanders Co, Philedelphia, London, Toronto, 1977:510-26.
- Knight B.** *Simpson Adli Tıp*. 1993. Çev Ed. Nur Birgen. Bilimsel ve Teknik Yayınları Çeviri Vakfı. İstanbul 1995:75- 98, 117-30, 257-67.
- Kök AN.** *Türk Ceza Adalet Sisteminde Adli Tıp Uygulamaları*. ISBN 978-975-02-2960-2, Seçkin Yayınevi, Birinci Baskı, Ankara, Eylül 2014:31,36,37,39,96, 62, 94, 104-12,
- Kubo H, Hayashi T, Ago K, Ago M, Kanekura T, Ogata M.** *Forensic Diagnosis of Ante - and Post-mortem Burn Based on Aquaporin-3 Gene Expression in the Skin*. *Legal Med* 2014;16(3):128-34.
- Lee GJ, Son G, Yu BC, Lee JN, Chung M.** Efficacy of Computed Tomography for Abdominal Stab Wounds: A Single Institutional Analysis. *Eur J Trauma Emerg Sur* 2015;41:69-74.
- Malli N, Ehammer T, Yen K, Scheurer E.** Detection and Characterization of Traumatic Scalp Injuries For Forensic Evaluation Using Computed Tomography. *Int J Legal Med* 2013;127:195-200.
- Marschall S, Rothschild MA, Bohnert M.** Expression of Heat-Shock Protein 70 (Hsp70) in the Respiratory Tract and Lungs of Fire Victims. *Int J Legal Med* 2006;120:355-9.
- Ohshima T.** *Forensic Wound Examination*. *Forensic Sci Int* 2000;113:153-64.
- Özaslan A.** Adli Raporların Hazırlanmasında Dikkat Edilecek Hususlar. İçinde; İ.Ü Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Yeni Yasalar Çerçevesinde Hekimlerin Hukuki ve Cezai Sorumluluğu, Tıbbi Malpraktis ve Adli Raporların Düzenlenmesi Sempozyum Dizisi No: 48, Şubat 2006:185-92.
- Özpek A, Çalışkan M, Yücel M, Hasbahçeci M, Baş G, Alimoğlu O.** Künt Travmaya Bağlı İntestinal Yaralanmalar. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 2012;19(3):138-41.
- Pakiş I, Kaya EA.** Adli Tıp Uygulamalarında Yara Yaşı ve Canlılık Bulgularının Değerlendirilmesi. *Adli Tıp Dergisi* 2011; 25(2):139-51.
- Polat O, İnanıcı MA, Aksoy ME.** Adli Tıp Ders Kitabı. Nobel Kitabevi,.ISBN: 975-420-011-4, 1997:98-126, 128-42.
- Peschel O, Szeimies U, Vollmar C, Kirchoff S. Postmortem 3-D reconstruction of skull gunshot injuries. *Forensic Sci Int* 2013;233(1-3): 45-50.
- Riezzo I, Battista BD, Salvia AD, Cantatore S, Neri M, Pomara C, Turillazzi E, Fineschi V.** Delayed Splenic Rupture: Dating The Sub-Capsular Hemorrhage as a Useful Task to Evaluate Causal Relationships with Trauma. *Forensic Sci Int* 2014;234:64-71.
- Robins SL, Kumar V.** *Basic Pathology. Hücre Zedelenmesi ve Adaptasyon* . Çev. Kotran RS. Çev.Ed. Uluoğlu Ö, ISBN: 7216-1814-6, Güneş Kitabevi, 1990:1-31.
- Rutty GN. Fire Deaths. Ed. James JP, Busuttill A, Smock W.** *Forensic Medicine Clinical and Pathological Aspects*, Grenwich Medical Media, Ltd ISBN: 1 841100 269, London 2003:549-73.
- Salaçin S.** Travmalarda Adli Rapor Düzenlenmesi. *Arşiv* 1992;1:87-94, 199-206.
- Salaçin S.** Hekimlerin Hukuki Sorumlulukları I. Adana Sağlık Dergisi 1994;2(8): 5-8.
- Sarıkardaşoğlu İ.** Adli Tıpta Ana Konular ve Örneklerle Rapor Yazma Tekniği. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:369, Eskişehir, 1990:22-35.

- Sauko P, Knight B.** Knight's Pathology of Wounds. Forensic Pathology. ISBN: 0 340-76044 3, 3. Basım, Arnold Mabaası 2004:136-73, 174-221, 222-34.
- Smędra-Kazmirska A, Barzdo M, Kędzierski M, Antoszczyk L, Szram S, Berent J.** Experimental Effect of Shots Caused By Projectiles Fired From Air Guns With Kinetic Energy Below 17 J. J Forensic Sci 2013;58(5):1200-9.
- Tababet ve Şuabatı Sanatlarının Tarzı İcrasına Dair Kanun. Kanun numarası: 1219, Resmi Gazete: tarih 14/4/1928, sayısı 863.
- Tang K, Sharpe W, Schulz A, Tam E, Grosse I, Tis J, Cullinane D.** Determining Bruise Etiology in Muscle Tissue Using Finite Element Analysis. J Forensic Sci March 201 ;59(2):371-3.
- Takamiya M, Biwasaka H, Niitsu H, Saigusa K, Aoki Y.** An Autopsy Case Related to a Terrorist Attack Using a Ball-Bearing Bomb. Legal Medicine 2009;11(2):83-6.
- Tokdemir M, Kafadar H, Duzer S.** Elazığ'da 2001-2007 Yılları Arasında Otopsisı Yapılan 0-18 Yaş Arası Olguların Değerlendirilmesi. Fırat Tıp Dergisi 2009;14(2):111-4.
- Turan N, Erkol Z, Ertan A, Büken B, Erbilgin M.** Kesici Delici Alet Yaraları Bulunan Ası Olgusu: Orijin Değerlendirilmesi. Adli Bilimler Dergisi 2008;7(4):58-64.
- Tunalı İ.** Hekimlikte Adli Tıp Sorunları. Tıbbi Etik Dergisi 1996;4(1): 6-8.
- Tümer AR, Ketten A, Karacaoğlu E.** Adli Olgu Bildirimi ve Adli Raporlar. Hacettepe Tıp Dergisi 2010;41:128-34.
- Tüzün B, Elmas İ, Akay E.** Adli Rapor Düzenleme Zorunluluğuna Hekimlerin Yaklaşımı: Anket Çalışması. Adli Tıp Bülteni 1998;3(1):27-31.
- Uzar Al, Dakak M, Özer T, Ögünç G, Yiğit T, Kayahan C, Öner K, Şen D.** A New Ballistic Simulant "Transparent Gel Candle" (Experimental Study). Ulus Travma Derg 2003 Apr;9(2):104-6.
- Whittle K, Kieser J, Ichim I, Swain M, Waddell N, Livingstone W, Taylo M.** The Biomechanical Modelling of Non-Ballistic Skin Wounding: Blunt-Force Injury. Forensic Sci Med Pathol 2008;4(1):33-9.
- Vanesis P. Sharp Force Trauma.** Ed. James JP, Busuttill A, Smock W. Forensic Medicine Clinical and Pathological Aspects, Grenwich Medical Media Ltd, ISBN: 1 841100 269, London, 2003:307-19.
- Van de Goot FRW.** Korkmaz HI, Fronczek J, Witte BI, Visser R, Ulrich MMV, Begieneman MPV, Rozendaal L, Krijnen PAJ, Niessen HVM. A New Method to Determine Wound Age in Early Vital Skin Injuries: A Probability Scoring System Using Expression Levels of Fibronectin, CD62p and Factor VIII in Wound Hemorrhage. Forensic Sci Int 2014;244:128-3.
- Weis A, Bohnert M.** Expression Patterns of Adhesion Molecules P-Selectin, Von Willebrand Factor and PECAM-1 in Lungs: A Comparative Study in Cases of Burn Shock and Hemorrhagic Shock. Forensic Sci Int 2008;175:102-6.
- Yen K, Vock P, Tiefenthaler B, Ranner G, Scheurer E, Thali MJ, Zwiygart K, Sonnenschein M, Wiltgen M, Dirnhofner R.** Virtopsy: Forensic Traumatology of the Subcutaneous Fatty Tissue; Multislice Computed Tomography (MSCT) and Magnetic Resonance Imaging (MRI) As Diagnostic Tools. J Forensic Sci 2004;49(4):799-806.
- Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Tanımlanan Yaralama Suçlarının Adli Tıp Açısından Değerlendirilmesi. Editörler; Güzel S, Balcı Y, Çetin G. Haziran 2005, Güncelleme Editörleri; Gündoğmuş ÜN, Balcı Y, Akın HM. Haziran 2013. www.atk.gov.tr. (Ulaşım tarihi: 29.04.2015)